

STANISŁAW MARIA KAŁDON OP

BIBLIJNE PODSTAWY ORĘDZIA FATIMSKIEGO

Troje dzieci: Łucja, Hiacynta i Franciszek doświadczyli sześciu objawień Matki Bożej od maja do października 1917 r. Otrzymali w czasie ich trwania pouczenia, które przekazali światu, doświadczyli wizji, które – lękając się ujawnić i chcąc uniknąć wypytywania – nazwali tajemnicą¹. Tworzą ją trzy składniki: pokuta, modlitwa, nabożeństwo do Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny. Trzy składniki stapiające się w jeden: praktykowanie różańca².

Kościół zawsze nauczał, że objawienie Boże zostało zamknięte w Jezusie Chrystusie, który jest pełnią tego objawienia i „nie należy się już spodziewać żadnego nowego objawienia publicznego przed chwalebny ukazaniem się Pana naszego Jezusa Chrystusa”³ – nauczał Jan Paweł II w Fatimie 13 maja 1982 r.

Kościół ocenia i osądza prywatne objawienia z pomocą kryterium zgodności z tym jedynym objawieniem publicznym. Jeśli Kościół zaakceptował orędzie

¹ Dokumenty i źródła dotyczące objawień w Fatimie znajdują się w: J. NESMY OSB. *Lucie raconte Fatima*. 4 ed. Fatima Editions 1976; *Documentos de Fatima, Introducao subtítulos e notas pelo P. Antonio M. Maris, S.J.* Edizioni Dehoniane, Bologna, Porto 1976; J. DOS SANTOS. *P. Antonio Maria Martins, S.J. Novos Documentos De Fatima*. Porto 1984; KONGREGACJA NAUKI WIARY. *Orędzie Fatimskie*. Città del Vaticano 2000; *Jan Paweł II w Fatimie – Trzecia Tajemnica Fatimska z komentarzem Kongregacji ds. Nauki Wiary*. Kraków 2000; *Os apelos da Mensagem de Fátima*. Carmelo de Coimbra & Sanctuário de Fatimá 1997; *Apele orędzia fatimskiego*. Przekł. L. Balter SAC. Pallotinum 2001.

² Por. A. COSME DO AMARAL. *Główne kierunki pastoralne Fatimy* (streszczenie konferencji wygłoszonej na zakończenie I Międzynarodowego Symposium Pastoralnego Fatima, październik 1992 r.). W: *Mały modlitewnik fatimski*. Warszawa 1995 s. 111.

³ SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Dei Verbum* (18.11.1965). W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Poznań 2002 (4).

z Fatimy, stało się tak przede wszystkim dlatego, że orędzie to zawiera prawdę i wezwanie samej Ewangelii.

Siostra Łucja w swoich *Apelach orędzia fatimskiego*, napisanych pod wpływem nieustannych i powtarzanych wciąż pytań dotyczących objawień oraz osób widzących, a także otrzymanego orędzia zwraca naszą uwagę na najistotniejsze wezwania, zalecenia lub zachęty⁴, czyni to za pomocą modlitewnego odczytywania Pisma Świętego, zgodnie ze znanym stwierdzeniem św. Ambrożego, przypomnianym przez Sobór Watykański II: „Do Niego (Boga) przemawiamy, gdy się modlimy, a Jego słuchamy, gdy czytamy boskie wypowiedzi”⁵.

W orędziu fatimskim, zdaniem biskupa de Sousa Ferreira e Silva, należy „odróżniać «widzącą» Siostrę Łucję, będącą narzędziem Boga, od Siostry Łucji «wyjaśniającej» te zagadnienia za pomocą własnego rozumu, godnego niewątpliwie uwagi, bądź też swego serca, rzecz jasna wspaniałomyślnego i szlachetnego. To wszystko, co mówi nam ona jako osoba «widząca», powinno być przyjęte, przechodząc jednak przez ścisłą teologię analogii wiary, ale tylko taką «powinnością», jaka charakteryzuje uznane przez Kościół objawienia prywatne. Natomiast to wszystko, co Siostra Łucja wypowiada jako osoba «wyjaśniająca», a tym bardziej, gdy w grę wchodzi pewne jej sugestie i decyzje, które mogą wpływać na duszpasterstwo, przekracza niewątpliwie jej kompetencje i nie należy do żywego Magisterium Kościoła”⁶. Dziś można powiedzieć bez cienia wątpliwości, że cały pontyfikat Jana Pawła II rzucił nowe światło na wiarygodność tego orędzia, które Kościół uwierzył już wcześniej, gdy zatwierdził kult publiczny Matki Boskiej Fatimskiej.

Istotę orędzia fatimskiego stanowi nie tajemnica i nie inne znaki zewnętrzne. Jego treść jest wzniosła i duchowa, pozostaje w doskonałej zgodności z nauczaniem Kościoła. Tworzą ją trzy elementy: pokuta, modlitwa, nabożeństwo do Niepokalanego Serca, uogólniające się w jeden: praktykowanie różańca. Takie jest orędzie, które Matka Boska Fatimska powtarza całemu światu – jak stwierdził Pius XII⁷. Wezwanie uważane za główne przesłanie orędzia i za stały punkt odniesienia, nadający poniekąd strukturę naszym rozważaniom, zawiera się w zaleceniu podanym nam przez Matkę Bożą: „Nie obrażajcie już więcej Boga, Naszego Pana, który jest tak bardzo znieważany” (objawienie z 13 października 1917 r.)⁸.

Siostra Łucja co do interpretacji orędzia fatimskiego pozostawia ostatnie słowo Magisterium Kościoła⁹, sama wyznaje: „o ile nadprzyrodzonym objawieniom

⁴ S. DE SOUSA FERREIRA E SILVA. *Uwagi wstępne*. W: S. ŁUCJA. *Os apelos da Mensagem de Fatima*. s. 5.

⁵ SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja Dei verbum* (25).

⁶ DE SOUSA FERREIRA E SILVA. *Uwagi wstępne*. s. 6.

⁷ *Radiomessaggio per il 13 ottobre 1951, chiusura deli'Anno Santo*. W: *Atti e Discorsi di Pio XII*. Edizioni Paoline. Por. I. Felici. Fatima. Warszawa 1991 s. 234.

⁸ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 6.

⁹ Por. DE SOUSA FERREIRA E SILVA. *Uwagi wstępne*. s. 7.

towarzyszy zazwyczaj szczególna łaska wyjaśniająca ich znaczenie, to w tym przypadku te małe dzieci były dalekie od zrozumienia jego sensu i treści, jakie możemy pojmować obecnie i przekazywać je duszom jako wolę Boga, który tego właśnie pragnie i dlatego utrzymuje mnie wciąż przy życiu do swojej dyspozycji¹⁰. Ze słów samej siostry Łucji dowiadujemy się jak dalece orędzie fatimskie należy odczytywać w świetle objawienia zawartego w Piśmie Świętym: „Dopiero wiele lat potem mogłam czytać Pismo Święte i dopiero wtedy odkryłam głębszy sens orędzia oraz jego odniesienie do słowa Bożego” – wspomina siostra Łucja¹¹. „Orędzie fatimskie siostra Łucja objaśnia słowami Pisma Świętego, wskazuje drogę, którą sama przebyła, przepisując fragmenty biblijne, które uważa za pełny sens danego wezwania, traktowanego zawsze w jego odwiecznie wiążącej mocy wewnętrznej i pełnej zgodności z Objawieniem”. Czytamy we wstępie biskupa de Sousa Ferreira e Silva do Apeli orędzia Fatimskiego¹².

Maryja ukazawszy się jako Niewiasta obleczona w słońce chciała nam zwrócić uwagę na to, że nadszedł czas realizacji zapowiedzi zawartych w Księdze Apokalipsy, w której św. Jan pod natchnieniem opisał wydarzenia czasów ostatecznych, tych, w których żyjemy. Maryja otwiera przed nami zapieczętowaną księgę, aby zostały ujawnione zawarte w niej tajemnice. W Apokalipsie św. Jana czytamy kilkakrotnie o ukazywaniu się Maryi w czasach ostatecznych. To do Niej odnoszą się słowa: „Potem wielki znak ukazał się na niebie: Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod Jej stopami, a na Jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu” (Ap 12,1). To zadziwiająca prawda, ale taką właśnie Panią, o jaśniejącym obliczu, w świetlistej szacie oglądają widzący w trakcie objawień maryjnych.

Groźba wojny, zagłady cywilizacji i ofiar ludzkich towarzysząca orędziu fatimskiemu, jest zdaniem samej siostry Łucji przede wszystkim jakimś symbolem „wielu innych wojen, jakie toczą się wokół nas, którym należy położyć wreszcie kres – modlitwą i naszą ofiarą. Myślę o wojnach, jakie prowadzą z nami wrogowie naszego zbawienia wiecznego: szatan, świat i nasza własna cielesna natura. Siostra Łucja przywołuje słowa Apokalipsy św. Jana Apostoła: «I nastąpiła walka na niebie: Michał i jego aniołowie mieli walczyć ze Smokiem [...]» (Ap 12,7-9). A dalej inne słowa tej samej świętej Księgi: «Potem ujrzałem anioła, zstępującego z nieba, który miał klucz od Czeluści i wielki łańcuch w ręce. I pochwycił Smoka, Węża starodawnego, którym jest diabeł i szatan [...]. I wtrącił go do Czeluści, i zamknął, i pieczęć nad nim położył, by już nie zwodził narodów» (Ap 20,1-3)¹³.

Możemy zatem powiedzieć, że orędzie fatimskie mówi o decydującej walce między Maryją a Szatanem. Siostra Łucja od dawna powtarza, że Szatan przygoto-

¹⁰ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 81.

¹¹ *Tamże*. s. 143.

¹² Por. DE SOUSA FERREIRA E SILVA. *Uwagi wstępne*. s. 7.

¹³ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 147.

wuje się do decydującej walki przeciw Maryi Dziewicy. Ponieważ zna to, co obraża najczęściej Boga i to, przez co trzeba by zyskać największą ilość dusz, dlatego robi wszystko, by zyskać dusze poświęcone Bogu, bo w ten sposób obszar dusz będzie wolny dla niego, więc może łatwiej je zdobyć. Matka Boża nie powiedziała jednoznacznie Łucji, że żyjemy w ostatecznych czasach świata, lecz Ona dała to do zrozumienia symboliczne wskazania, znajdujące swoje odzwierciedlenie w zapowiedzi o walce Szatana z Maryją, przez wezwanie do odmawiania różańca i nabożeństwo ku Niepokalanemu Sercu Maryi oraz zapowiedź kary Bożej.

Siostra Łucja, często pytana o treść trzeciej tajemnicy, pewnego dnia odpowiedziała: „Jest to napisane w Ewangelii i w Apokalipsie. Czytajcie to!”. Kiedy indziej dodała, że mieści się to przede wszystkim w rozdziałach od VII do XIII w Apokalipsie. Ostatnia część tajemnicy znajduje więc swoje wyjaśnienie w apokaliptycznej wizji ostatniej walki między Niepokalaną a smokiem, tak jak jest to napisane w Piśmie Świętym. Porównanie tekstu Apokalipsy z pierwszą tajemnicą fatimską (wizją piekła) ukazuje nam, że orędzia fatimskie są niczym innym niż wiernym tłumaczeniem i dostosowaniem Pisma Świętego do naszych czasów: opisana jest tam walka decydująca między Smokiem a Niewiastą, między piekłem a Niepokalanym Sercem Maryi. Szatan walczy „z resztą jej potomstwa”, aby wprowadzić dusze do piekła. Maryja natomiast pokaże swe Niepokalane Serce, wzór ratunku i drogi do zbawienia: „Widzieliście piekło, do którego idą dusze biednych grzeszników. Aby je ratować, Bóg chce rozpowszechnić na świecie nabożeństwo do mego Niepokalanego Serca”. Niebo i piekło, Szatan i Niepokalane Serce Najświętszej Maryi Panny. Ten antagonizm podsumowuje całą treść pierwszej tajemnicy, w której opisana jest historia ludzkości i każdego z nas. Trafnie wyraża się św. Bernard: „Odrzuć światło słońca, które oświeca świat: co się stanie z dniem? Odrzuć Maryję, tę gwiazdę morza, morza tak wielkiego i niezmiernego, coź pozostanie prócz gęstej mgły i cieni śmierci i nieprzeniknionych ciemności?”¹⁴.

Całe orędzie fatimskie jest wreszcie „wielkim nawoływaniem do świętości Kościoła naszych czasów”¹⁵, jest ono również – jak stwierdza i wyjaśnia to Łucja – nagłym wezwaniem do świętości wszystkich chrześcijan, pochodzącym od Maryi będącej wzorem najdoskonalszej świętości, do jakiej może zostać wyniesione stworzenie.

Taki teologiczny sens orędzia fatimskiego ukazał nam Jan Paweł II w swojej homilii w Fatimie 13 maja 1982 r. Jan Paweł II nazwał go „orędziem wieku”, zawsze istotnym jak Ewangelia: „wszak wezwanie Maryi nie jest jednorazowe. Jest otwarte [...]. Trzeba je podejmować wciąż na nowo [...] w zgodzie ze znakami czasu [...] Jest nadal aktualne”. Nieco dalej Ojciec Święty mówił dalej: „Treść wezwania

¹⁴ *In Nativitate B. Mariae Sermo – De aquaeductu*, 6: S. Bernardi Opera, V 1968, 279. Por. *In laudibus Virginis Matris Homilia II*. 17: wyd. cyt. IV, 1966, 34 n.

¹⁵ J.C. CERVERA. *Prezentacja*. W: *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 17.

Pani z Fatimy jest tak głęboko zakorzeniona w Ewangelii i całej tradycji, że Kościół czuje się tym orędziem wezwany¹⁶. Orędzie fatimskie zawiera prawdę i wezwanie, które są w swej zasadniczej treści prawdą i wezwaniem samej Ewangelii. To orędzie, będące wezwaniem do nawrócenia i pokuty, pokrywa się z wezwaniem skierowanym do ludzkości przez samego Chrystusa: „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię” (Łk 1,15). Tak więc orędzie to utożsamia się z Ewangelią. Jest tak samo pełne mocy, surowe i wymagające, ale równocześnie jest wyrazem nieskończonej miłości Boga, która objawia się w osobie Jezusa Chrystusa i Jego Najświętszej Matki.

1. POKUTA

Potrójne wołanie Anioła „Pokuta, Pokuta, Pokuta!” – czytamy w komentarzu kardynała Ratzingera do tekstu trzeciej tajemnicy fatimskiej „przywołują na myśl pierwsze słowa Ewangelii: *paenitemini et credite evangelio*”¹⁷ (Mk 1,15). W tekście polskim tego dokumentu cytat z Ewangelii został przytoczony w oryginale z Wulgaty, ponieważ w Biblii Tysiąclecia w tym zdaniu usunięto słowo „pokuta”, w przekładzie Wujka słowa Ewangelii brzmią: „Pokutujcie i wierzcie Ewangelii”.

Natura ludzka bytuje w stanie upadku grzechu pierwotnego i trudno jej trwać w wierności przykazaniu Boga, które powinno skłaniać do kroczenia drogą miłości, do unikania grzechu, do życia w łasce i świętości. „Podczas gdy Chrystus, «święty, niewinny, niepokalany», nie znał grzechu, lecz przyszedł dla przebłagania jedynie za grzechy ludu, Kościół obejmujący w łonie swoim grzeszników, święty i zarazem ciągle potrzebujący oczyszczenia, podejmuje ustawicznie pokutę i odnowienie” – uczy Sobór Watykański II¹⁸.

Jezus w Ewangelii nie ogranicza się do samego ogłaszania, że przybliży się Królestwo Boże, ale przyszedł po to, żeby nawoływać grzeszników do pokuty (zob. Łk 5,32). W tym właśnie ukazuje się główny aspekt Dobrej Nowiny o Królestwie Bożym. Człowiek, który sobie uświadamia to, że jest grzesznikiem, może zresztą z całą ufnością zwrócić się do Jezusa, bo „Syn Człowieczy ma na ziemi władzę odpuszczania grzechów” (Mt 9,6). Lecz nawoływanie do pokuty natrafia na ludzkie poczucie samowystarczalności pod wszystkimi jego postaciami – od przywiązania bogaczy do dóbr materialnych (zob. Mt 10,21-25) aż do pełnego zarozumiałości zadufania w sobie faryzeuszy (zob. Łk 18,9). Jezus powstaje jako „znak Jonasza” pośrodku plemienia złego, usposobionego względem Boga gorzej niż ongiś Nini-

¹⁶ JAN PAWEŁ II. *Homilia podczas Mszy św.* (Fatima, 13.05.1982). „L'Osservatore Romano” 3:1982 nr 5 s. 9

¹⁷ Jan Paweł II w *Fatimie – Trzecia Tajemnica Fatimska*. s. 113.

¹⁸ SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium* (21.11.1964). W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekrety, deklaracje*. Poznań 2002 (8).

wa (zob. Łk 11,29-32). Dlatego tak często Jezus ostrzega i grozi Izraelitom: będą ich potępiać w dzień sądu mieszkańcy Niniwy (zob. Łk 11, 32); Tyr i Sydon spotka los mniej srogi niż miasta znad Jeziora (zob. Łk 10,13 nn). Brak pokuty i żalu za grzechy jest w rzeczywistości oznaką zatwardziałości ludzkiego serca (zob. Mt 13,15; por. Iz 6,10). W nauczaniu Jezusa czytamy słowa, że jeżeli ludzie nie zmienią swego postępowania, tak jak ci grzeszni słuchacze Jezusa, zginą (Łk 13,1-5) niczym owa figa nierodząca owoców (zob. Łk 13,6-9; por. Mt 21,18-22).

Trzecia tajemnica fatimska mówi o strasznych karach dla ludzi. Te kary nie są materialne, doczesne: o tym mówi już druga tajemnica. Kary, o których w trzeciej tajemnicy jest mowa, dotyczą dusz, wiecznego życia, wiecznego zbawienia. W tym przypadku są to kary duchowne, dotyczące życia wiecznego: więc chodzi o wieczne potępienie. Matka Boża powiedziała do dzieci w Fatimie: „Ofiarujcie się za grzeszników i mówcie często, zwłaszcza gdy będziecie ponosić ofiary: «O Jezus, czynię to z miłości dla Ciebie, za nawrócenie grzeszników i za zadośćuczynienie za grzechy popełnione przeciwko Niepokalanemu Sercu Maryi». Przy tych ostatnich słowach rozłożyła znowu ręce jak w dwóch poprzednich miesiącach. Promień światła zdawał się przenikać ziemię i zobaczyliśmy jakby morze ognia. Zanurzeni w tym ogniu byli diabli i dusze w ludzkich postaciach podobne do przezroczystych, rozżarzonych węgli. Postacie te były wyrzucane z wielką siłą wysoko wewnątrz płomieni i spadały ze wszystkich stron jak iskry podczas wielkiego pożaru, lekkie jak puch, bez ciężaru i równowagi wśród przeraźliwych krzyków, wycia i bólu rozpaczliwych wywołujących dreszcz grozy¹⁹.

Matka Boża prosiła dzieci o ponoszenie ofiar za nawrócenie grzeszników, którym miała towarzyszyć następująca modlitwa: «Jezu, to z miłości ku Tobie, za nawrócenie grzeszników i jako zadośćuczynienie za grzechy popełnione przeciwko Niepokalanemu Sercu Maryi»²⁰.

W tym objawieniu Matka Najświętsza prosiła ponownie o codzienne odmawianie różańca. Obiecała także dokonanie w październiku wielkiego cudu, który sprawi, że wielu ludzi uwierzy. Prosiła również o ofiarowanie cierpień w intencji nawrócenia grzeszników. Podała tekst modlitwy, która miała towarzyszyć umartwieniu: „«O Jezus, czynię to z miłości dla Ciebie, za nawrócenie grzeszników, za Ojca Świętego i na zadośćuczynienie za grzechy, które obrażają Niepokalane Serce Maryi». Gdy Niepokalana kończyła tę modlitwę, dzieci ujrzały przerażającą wizję piekła, szatanów i dusz potępionych²¹. „Jak dowiadujemy się z pamiętników Łucji dane jej było wówczas zobaczyć piekło i poznać tajemnice przyszłości świata²².

¹⁹ *Lucie raconte Fatima*. Przekł. pol.: *Siostra Łucja mówi o Fatimie*. Wyd. 3. Fatima 1989 s. 149.

²⁰ *Primeira Memória*, 1935. W: DOS SANTOS. P. Antonio Maria Martins, S.J. *Novos Documentos De Fátima*. s. 157.

²¹ A.M. MARTINS. *Cartas da Irmã Lúcia*. Livraria Apostolado da Imprensa. Porto 1979.

²² S. MARTINS DOS REIS. *A Vidente de Fátima Dialoga e Responde nelas Aparições*. Editorial Francisca-na. Braga 1970 s. 125.

Wezwanie do pokuty jest wezwaniem matczynym, a jednocześnie mocnym i jednoznacznym. Miłość, która współweseli się prawdą (por. 1 Kor 13,6), jest wymagająca i zdecydowana. Wezwanie do pokuty łączy się, jak zawsze, z wezwaniem do modlitwy.

Zgodnie z tradycją wielu wieków Matka Boża Fatimska wskazuje na różaniec, który słusznie określa się mianem „modlitwy Maryi”, modlitwy, w której czuje się Ona z nami w szczególny sposób zjednoczona. Ona sama modli się z nami.

Maryja objawiła się także po to, by wezwać do modlitwy za grzeszników: „Kiedy odmawiacie różaniec, mówcie po każdej tajemnicy: «O mój Jezu, przebacz nam nasze grzechy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba, a szczególnie te, które najbardziej potrzebują Twojego miłosierdzia»”²³.

Jak wiele dusz idzie do piekła, bo nie ma nikogo, kto modliłby się i ofiarował za nie! Maryja powiedziała to Hiacyncie, Franciszkowi i Łucji, gdy ukazała się im w Fatimie. Dzisiaj mówi nam: „ileż dusz możecie ocalić od ognia piekielnego i doprowadzić do Raju, jeżeli każdego dnia będziecie się ze Mną modlić za nie i poświęcać”²⁴.

Ten wymiar orędzia fatimskiego tak streszcza siostra Łucja: „Pozwólcie więc, że powtórzę wam własnymi słowami to, co mówi orędzie: Trwajcie na modlitwie, aby osiągnąć pokój oraz przezwyciężyć pokusy i prześladowania. W nas samych istnieje inne jeszcze źródło pokus; chcąc je przezwyciężyć, trzeba trwać na modlitwie i walczyć, albowiem tylko w ten sposób zdołamy wytrwać na dobrej drodze. Oto polecenie dane nam przez Jezusa Chrystusa: «Wchodźcie przez ciasną bramę. Bo szeroka jest brama i przestronna ta droga, która prowadzi do zguby, a wielu jest takich, którzy przez nią wchodzą. Jakże ciasna jest brama i wąska droga, która prowadzi do życia, a mało jest takich, którzy ją znajdują. Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy przychodzą do was w owczej skórze, a wewnątrz są drapieżnymi wilkami. Poznacie ich po ich owocach» (Mt 7,13-16)”²⁵. Orędzie fatimskie ukazuje zatem drogę, którą mają iść wierni: jest to droga modlitwy i pokuty²⁶.

2. MODLITWA

Kolejnym wezwaniem orędzia fatimskiego jest wezwanie do modlitwy: „Módlcie się, wiele się módlcie!” Wezwanie to miało miejsce podczas drugiego zjawienia się Anioła. Ubogie dzieci siedziały wówczas przy studni znajdującej się

²³ *Siostra Łucja mówi o Fatimie*. s. 153.

²⁴ Por. ALBERTO COSME DO AMARAL. *Zawierzenie Kościoła i świata Niepokalanemu Sercu Maryi*. W: *Mały modlitewnik fatimski*. s. 112.

²⁵ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 147.

²⁶ S. MARTINS DOS REIS. *Na órbita de Fatima*. Ed. do Centro de Estudos D. Manuel Mendes da Conceição Santos, Évora 1958 s. 129-130.

na podwórku rodziców Łucji. Niebieski wysłannik zjawił się nagle i skierował do nich następujące słowa: „Módlcie się, wiele się módlcie! Serca Jezusa i Maryi mają wobec was plany miłosierdzia. Zanoście stale do Najwyższego modlitwy i ofiary [...]. Ze wszystkiego, co robicie, czyńcie ofiarę na zadośćuczynienie za grzechy, jakimi jest On obrażany, i błaganie o nawrócenie grzeszników. Ściągajcie w ten sposób pokój na waszą Ojczyznę. Jestem aniołem opiekuńczym, aniołem Portugalii. Przyjmijcie i znoście zwłaszcza to cierpienie, jakie Pan wam ześle”²⁷.

„O ile nadprzyrodzonym objawieniom towarzyszy zazwyczaj szczególna łaska wyjaśniająca ich znaczenie, to w tym przypadku te małe dzieci były dalekie od zrozumienia jego sensu i tych treści, jakie możemy pojmować obecnie i przekazywać je duszom jako wolę Boga, który tego właśnie pragnie i dlatego utrzymuje mnie wciąż przy życiu do swojej dyspozycji. Trudno było zresztą tym małym dzieciom uświadomić sobie, że to wezwanie do modlitwy skierowane jest nie tylko do nich, ale także do całej ludzkości. Dzisiaj uważam ten apel za wezwanie do zwrócenia uwagi na drogę wyznaczoną przez Boga stworzeniom od początku dziejów stworzenia”²⁸ – pisze siostra Łucja. „Już w Starym i Nowym Testamencie, które zawierają słowo Boże, spotykamy jasno wytyczoną ścieżkę, jaką Bóg podał ludzkości; niestety, ludzie w swej większości lekceważą cel, dla którego zostali stworzeni, albo w ogóle go nie znają. Ignorują więc istnienie Boga, swego stwórcy; ignorują święte imię Boga, któremu nie chcą bynajmniej nadać słodkiej nazwy «Ojciec», ignorują drogę, jaką winni kroczyć, aby móc któregoś dnia osiągnąć szczęście w Domu Ojca”²⁹.

„Od momentu, kiedy Adam zgrzeszył, przekraczając Boże nakazy, wszyscy jego potomkowie popadli w karę śmierci cielesnej. Nasza dusza jednak żyje nadal; powraca do Boga, jeśli się znajduje w stanie łaski, jeżeli natomiast, przeciwnie, jest w grzechu, ten grzech odrywa ją od Boga i skazuje na wieczną mękę”³⁰.

Orędzie fatimskie wzywa nas do apostołstwa wobec naszych braci. Apostołstwo jest kontynuacją misji Chrystusa na ziemi; powinniśmy być współpracownikami Chrystusa w Jego dziele odkupienia, w zbawianiu dusz. Istnieje apostołstwo modlitwy, na którym powinno się opierać każde inne apostołstwo, aby być skuteczne i płodne; istnieje też apostołstwo ofiary: apostołstwo tych, którzy się poświęcają, wyrzekając się samych siebie dla dobra swych braci; mamy również apostołat miłości, który jest życiem Chrystusa, odtworzonym w nas dzięki naszemu oddaniu się Bogu w służbie bliźniemu.

Tak więc na pierwszym miejscu mamy za zadanie apostołstwa modlitwy. „Winniśmy modlić się w zjednoczeniu z Chrystusem o zbawienie swych braci. Je-

²⁷ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 81.

²⁸ *Tamże*. s. 81.

²⁹ *Tamże*.

³⁰ *Tamże*. s. 83.

zus Chrystus kontynuuje swoją modlitwę na ziemi w Sakramencie Ołtarza, gdzie się ofiarowuje nieustannie Ojcu jako Hostia przebłagalna za zbawienie ludzi. Dzięki naszemu zjednoczeniu z Chrystusem w Eucharystii również nasza modlitwa wznosi się do Boga za zbawienie naszych braci³¹.

„A my, tak słabi i grzeszni, dlaczego nie dbamy o modlitwę? Tak bardzo przecież jej potrzebujemy! To na modlitwie spotykamy Boga; a w tym spotkaniu otrzymujemy łaskę i siłę, niezbędne do wyrzeczenia się siebie samych w praktyce ofiary od nas wymaganej: «Wchodźcie przez ciasną bramę. Bo szeroka jest brama i przestronna ta droga, która prowadzi do zguby, a wielu jest takich, którzy przez nią wchodzą. Jakże ciasna jest brama i wąska droga, która prowadzi do życia, a mało jest takich, którzy ją znajdują» (Mt 7,13-14). Jezus Chrystus ukazuje nam tutaj wielką konieczność poświęcania i ofiarowywania siebie samych, albowiem bez ducha wyrzeczenia nie wejdziemy do życia wiecznego³².

3. NABOŻEŃSTWO DO NIEPOKALANEGO SERCA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Kiedy w 1917 r. Najświętsza Maryja Panna objawiła się trojgu dzieciom w Portugalii, w miejscowości Fatima, zachęcała ludzi do nabożeństwa do swego Niepokalanego Serca: „aby ubłagać nawrócenie grzeszników, zadośćuczynić za przewinienia wobec Boga i za wszystko, co obraża Niepokalane Serce Maryi³³.

Orędzie fatimskie kładzie szczególny nacisk na specyfikę nabożeństwa do Niepokalanego Serca Maryi, przeczystego serca Matki, „nabożeństwa nowego albo raczej odnowionego dla tego tragicznego i opatrnościowego zarazem wieku w dziejach Kościoła, przepełnionego bólem nadziei, wieku usytuowanego pod Sercem Matki, aby można było przekroczyć z nadzieją próg nowego tysiąclecia. Serca, które pomaga pojąć nieodzowny maryjny profil Kościoła³⁴.

Maryja od swego niepokalanego poczęcia poprzedziła przyjście Zbawiciela, wschód Słońca sprawiedliwości w dziejach rodzaju ludzkiego³⁵ i takie jest jej miejsce w historii zbawienia opisane na kartach Ewangelii. Nowotestamentalni autorzy wspominają Maryję przy omawianiu wydarzeń mających związek z życiem Chrystusa, w którym Najświętsza Maryja Panna uczestniczyła³⁶. Św. Łukasz, wymienia serce Maryi w dwu przypadkach. W związku z adoracją pasterzy przy żłóbku bet-

³¹ *Tamże*. s. 138.

³² *Tamże*. s. 102.

³³ Por. J. MURPHY. *The Meaning of Devotion to the Immaculate Heart*. Milwaukee 1951 s. 168.

³⁴ CERVERA. *Prezentacja*. s. 16.

³⁵ Por. *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, VI/2 (1983) s. 225 n.; PIUS IX. *Bulla Ineffabilis Deus* (8.12.1854). W: *Pii IX PM. Acta*. Pars I s. 597-599.

³⁶ Por. L. SCHEFFCZYK. *Das biblische Zeugnis von Maria*. Wien 1979 s. 17-18.

lejemskim, zanotował: „Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu” (Łk 2,19). Drugi raz tenże sam autor, opowiadając o odnalezieniu dwunastoletniego Jezusa w świątyni pośród uczonych w Piśmie, wkłada w usta Maryi następujące słowa: „Synu, czemuś Nam to uczynił? Oto ojciec twój i Ja z bólem serca szukaliśmy Ciebie” (Łk 2,48), a potem konkluduje: „A matka Jego chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu” (Łk 2,51). W powyższych krótkich świadectwach św. Łukasz mówi o tym, że Najświętsza Maryja Panna nie tylko zachowywała w swoim Sercu to, co dotyczyło Jezusa, ale że wobec zdarzeń, w których uczestniczył Jej Syn, a zarazem Syn Boga, przyjęła postawę najwyższego zdumienia, zachwytu i kontemplacji. Bo chociaż wybrana na Matkę Zbawiciela została obdarzona wyjątkowymi przywilejami i światłami nadprzyrodzonymi, i chociaż przy zwiastowaniu została powiadomiona o pochodzeniu z Ducha Świętego Tego, który się w Niej począł (zob. Łk 1,29-35), to jednak nie otrzymała wtedy pełnego objawienia co do życia Jezusa i sposobu wykonywania przez Niego dzieła zbawienia. Musiała więc krok po kroku, w miarę odsłaniających się przed Nią tajemnic, pomnażać swoją wiedzę o Nim i pogłębiać swoją wiarę w Niego³⁷.

Owo proste świadectwo o tym, co się działo w Sercu Maryi mieści w sobie pochwałę najwyższej cnoty. Otwiera nam ono to wielkie, najświętsze Serce Maryi, zapewniając nas, że Ta, która otrzymała pełnię światła i łask, przechowała ją całą w Sercu. I nie tylko przechowała, lecz wewnętrznym wysiłkiem swej wierności pomnażała ją i powiększała aż do szczytów doskonałości. A był to czyn największy, jedynie konieczny: przechowywała czyny i słowa Mądrości Przedwiecznej i rozważała je w swoim Sercu³⁸. Komentując zdanie Łk 2,51, św. Bonaventura nazywa Serce Najświętszej Maryi Panny w sposób alegoryczny „Arką Przymierza”: „Jak bowiem Arka Przymierza przechowywała prawo Mojżesza, tak Maryja prawo Ewangelii przez właściwe zrozumienie prawdy i całego prawa Chrystusa³⁹. W tym duchu rozumieli zresztą Łukaszowy zapis pierwsi propagatorzy nabożeństwa do Serca Maryi przebitego symbolicznym mieczem boleści, zawierając w nim ideę współcierpienia Maryi z Jezusem i ideę współodkupienia. Opat Ernardus Bonaevallis napisał w XVII w.: „Jedna tedy była wola Jezusa i Maryi i jedną obydwójce składali razem Bogu ofiarę całopalną: Ta we krwi Serca, On we krwi ciała⁴⁰. Inny średnio-wieczny autor J. de Gallifeta w ten sposób tłumaczy werset Łk 2,35: „Mowa, jest o Sercu przebitym mieczem z miłości ku nam, o sercu z całym oddaniem biorącym udział w boleściach Serca Jezusa, podjętych dla naszego usprawiedliwienia⁴¹”.

³⁷ Por. J.A. FITZMYER. *Maria im Lukasevangelium und in der Apostelgeschichte*. W: *Maria im Neuen Testament. Eine ökumenische Untersuchung*. Stuttgart 1981 s. 234-244.

³⁸ A. NIKOLAS, D. DĄBROWSKI. *Życie Maryi – Matki Bożej*. Warszawa 1954 s. 144.

³⁹ S. BONAVENTURAE. *Opera omnia*. Ed. PP. Collegi s. Bonavennturae. T. I-10. Quarechi 1882-1902. *Sermo de Nativitatae B.M.V.* T. IX s. 77.

⁴⁰ L. KRUPA. *Kult serca Marii. Studium dogmatyczne*. Lublin 1948 s. 61.

⁴¹ *Tamże*. s. 61-62.

Niektórzy autorzy, na wzór św. Bonawentury, sięgają także do Starego Testamentu, aby w sposób typiczno-alegoryczny wskazać na Niepokalane Serce Najświętszej Maryi Panny.

Krótko przed pójściem do szpitala Hiacynta mówiła do Łucji: „Już niedługo pójde do nieba. Ty tu zostaniesz, aby ludziom powiedzieć, że Bóg chce zaprowadzić na świecie nabożeństwo do Niepokalanego Serca Maryi. Kiedy nadejdzie czas, aby o tym mówić, nie kryj się. Mów wszystkim ludziom, że Bóg nam daje łaski za pośrednictwem Niepokalanego Serca Maryi, że ludzie muszą je uprosić przez to Serce; że Serce Jezusa chce, aby obok Niego wielbiono Niepokalane Serce Maryi. Niech proszą o pokój Niepokalane Serce Maryi, bo Bóg temu Sercu powierzył pokój na świecie. Gdybym mogła włożyć w serca wszystkich ludzi ogień, który płonie w głębi serca mego i który sprawia, że kocham tak bardzo Serce Jezusa i Serce Maryi!”⁴².

Orędzie fatimskie mówi: „Moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która zaprowadzi cię do Boga. Niepokalane Serce Maryi jest dla wszystkich Jej dzieci ucieczką i drogą do Boga. Ta ucieczka i droga zostały zapowiedziane przez Boga całej ludzkości tuż po jej pierwszym upadku. Szatanowi, który skusił pierwsze istoty ludzkie i doprowadził je do nieposłuszeństwa wobec otrzymanego polecenia Bożego, Pan powiedział: «Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie i niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej: ono zmiążdży ci głowę, a ty zmiążdżysz mu piętę» (Rdz 3,15). To nowe pokolenie, które się narodzi z tej niewiasty zapowiedzianej przez Boga, zatriumfuje w walce z pokoleniem szatańskim, miażdżąc mu głowę. Maryja jest Matką tego nowego pokolenia, podobnie jak była tym nowym drzewem życia, zasadzonym przez Boga w rajskim ogrodzie świata, aby wszystkie dzieci mogły się żywić jego owocami” – pisze siostra Łucja⁴³.

Niepokalane Serce łączone z Osobą Maryi, ukazuje Najświętszą Maryję Pannę jako Tę, która wewnątrz swojego jestestwa przechowywała, rozważała i kontemplowała słowa i czyny Zbawiciela, współuczestnicząc w zbawczym wydarzeniu razem ze swoim Synem. Serce Niepokalane Najświętszej Dziewicy jest więc przede wszystkim wzorem, według którego chrześcijanie winni urabiać swoje wnętrza, swoje uczucia, swoje pragnienia, swoje plany i przyszłość, jednym słowem – swoje serce. W tej szkole nauczą się, że podstawą miłości jest ofiarowanie siebie. Bo miłość jest całkowitym oddaniem siebie komuś drugiemu. Dany przez Dziewicę przykład świętości – jak uczy papież Paweł VI – skłania chrześcijan, by wznosili oczy ku Maryi, która świeci całej wspólnocie wybranych jako wzór cnót⁴⁴.

⁴² Siostra Łucja mówi o Fatimie. s. 104.

⁴³ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 130.

⁴⁴ Por. PAWEŁ VI. *Adhortacja o należnym kształtowaniu i rozwijaniu kultu Najświętszej Maryi Panny Marialis cultus*. „Acta Apostolicae Sedis” 66:1974 s. 167.

Od czasu objawień fatimskich datuje się oficjalne uznanie święta Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny i wprowadzenie go do liturgii Kościoła powszechnego. Po soborowej reformie liturgicznej święto Niepokalanego Serca Maryi znalazło się w sobotę po uroczystości Najświętszego Serca Jezusowego, a na dzień 22 sierpnia wyznaczono nowe święto maryjne – Królowej Świata, które ustanowił także papież Pius XII encykliką *Ad caeli Reginam* z dnia 11 października 1954 r.⁴⁵

Miejsce liturgicznej czci Serca Maryi w całokształcie kultu maryjnego i kościelnego zajmuje wśród licznych świąt maryjnych miejsce wspomnienia obowiązkowego. Dzisiaj do podstawowych liturgicznych form kultu Serca Maryi Panny należy przede wszystkim Msza Święta, celebrowana w dniu Jej święta oraz własne oficjum brewiarzowe.

Formularz Mszy Świętej we wspomnienie Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny, obchodzonego w sobotę po drugiej niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego, a po piątkowej uroczystości Najświętszego Serca Pana Jezusa, zawiera Modlitwę dnia, w której celebrans modli się: „Boże Ty przygotowałeś w Sercu Najświętszej Maryi Panny godne mieszkanie dla Ducha Świętego [...]”⁴⁶.

Liturgicznie czczone jest Niepokalane Serce Maryi Panny również w pierwsze soboty miesiąca całego roku. Jest to realizacja prośby Matki Najświętszej, skierowanej w Fatimie do Łucji, o Komunię świętą wynagradzającą za krzywdy wyrządzone Jej Niepokalanemu Sercu. Także ponawianie aktu poświęcenia Niepokalanemu Sercu Maryi, czy to prywatne, czy publiczne, należy niewątpliwie do specjalnie uprzywilejowanych form kultu oddawanego Sercu Maryi Panny w ramach liturgii. W Polsce wszystkie poprzednie akty poświęcenia narodu polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi oficjalnie potwierdził papież Jan Paweł II w czasie swej pierwszej podróży apostolskiej do Ojczyzny w 1979 r. „Twoje Serce: Serce Matki, które ogarnia każdego i wszystkich, wszędzie i zawsze [...]. Czynię to na miejscu wielkiego zawierzenia, skąd widać nie tylko Polskę, ale także Kościół cały w wymiarach krajów i kontynentów: cały w Twoim macierzyńskim Sercu”⁴⁷. Bardzo często ponawianie aktu poświęcenia Niepokalanemu Sercu Maryi ma miejsce w związku z peregrynacją figury Matki Boskiej Fatimskiej po krajach Europy i świata. W Polsce ostatnia taka „pielgrzymka” Matki Boskiej w znaku fatimskim rozpoczęła się w 1995 r., w związku z 50-tą rocznicą pierwszego poświęcenia narodu polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi przez kard. Hlonda. Wtedy to w wielu parafiach i diecezjach miało miejsce ponowienie aktu z 1946 r., poświęcającego naród polski Niepokalanemu Sercu Maryi.

⁴⁵ „Acta Apostolicae Sedis” 46:1954 s. 625-640. Por. L. ANDRZEJEWSKI. *Królewskość Matki Bożej*. W: *Gratia plena. Studia teologiczne o Bogurodzicy*. Red. B. Przybylski. Poznań 1965 s. 381-409.

⁴⁶ *Mszał rzymski dla diecezji polskich*. Pallotinum 1986 s. 103.

⁴⁷ Zob. *Matka Odkupiciela – Matką Kościoła. Dokumenty*. Warszawa 1990 s. 285-287.

Nabożeństwo do Niepokalanego Serca Maryi zdaniem siostry Łucji: „powinno się rozpowszechnić i zakorzenić w świecie przez prawdziwe poświęcenie nawrócenia i oddania, podobnie jak przez konsekrację chleb i wino przemieniają się w Ciało i Krew Chrystusa, zaczerpnięte w swym życiowym bytowaniu z Serca Maryi. W tej właśnie formie Niepokalane Serce Maryi winno być dla nas ucieczką i drogą wiodącą do Boga”⁴⁸.

4. PRAKTYKOWANIE MODLITWY RÓŻAŃCOWEJ

Do biblijnych podstaw orędzia fatimskiego należy również apologia różańca świętego, tej „rękojmi zostawionej przez Maryję pastuszkom fatimskim”⁴⁹. Siostra Łucja uwypukla w tym względzie biblijną inspirację tej szczególnej modlitwy maryjnej. W różańcu znajduje zresztą bardzo prostą i głęboką zarazem drogę pobożności maryjnej, która pozwala przebiegać wraz z radosnymi, bolesnymi i chwalebnyimi tajemnicami naszego zbawienia drogę Chrystusa i drogę Maryi: *via lucis* początków, *via crucis* wyjścia Chrystusa od Ojca, *via gloriae* Syna i Matki. Papież Paweł VI w adhortacji apostolskiej *Marialis cultus* dokładnie wyjaśnia nam to zagadnienie: „Zatem Różaniec ponieważ opiera się na Ewangelii i odnosi się jakby do centrum, do tajemnicy Wcielenia i odkupienia ludzi, trzeba uważać za modlitwę, która w pełni posiada znamię chrystologiczne. Albowiem jego charakterystyczny element, mianowicie litanijne powtarzanie pozdrowienia anielskiego *Zdrowaś Maryjo*, przynosi również nieustanną chwałę Chrystusowi, do którego – jako do ostatecznego kresu – odnosi się zapowiedź anioła i pozdrowienie matki (Jana) Chrzciela: «Błogosławiony owoc żywota Twojego» (Łk 1,42). Co więcej, powtarzanie słów *Zdrowaś Maryjo* jest jakby kanwą, na której rozwija się kontemplacja tajemnic”⁵⁰. Rozważamy bowiem i kontemplujemy w ten sposób Chrystusa, choć czynimy to oczyma i sercem Maryi, to jest Tej, przez którą samo Słowo przyszło na ziemię. Z tego względu Maryja jest drugim po Chrystusie pomostem między Bogiem a ludzkością. To właśnie jest Ewangelia.

Słowa modlitwy bowiem, które składają się na różaniec, zawierają wyznanie wiary w Boga, który niczym najlepszy Ojciec troszczy się o nasz los, wyznanie wiary w życie przyszłego świata i przebaczenie grzechów; ponadto także wiarę w tajemnicę Przenajświętszej Trójcy, we wcielenie Słowa, w Boskie macierzyństwo i w inne prawdy. A każdy wie przecież, jak wielka jest wartość i zysk z wiary. Czyż wiara nie jest niczym innym, jak wybornym zarodkiem życia, który w obecnym życiu wydaje kwiaty nieocenionego pod względem etycznym życia, w którym przed

⁴⁸ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 131.

⁴⁹ CERVERA. *Prezentacja*. s. 16.

⁵⁰ Por. *Tamże*.

Bogiem musimy się wypróbować, który wydaje ponadto te owoce, które wiecznie trwają: „Ciebie znać – oto sprawiedliwość doskonała; pojąć Twą moc – oto źródło nieśmiertelności” (Mdr 15,3).

W niezgłębnym planie Boskiej opatrności zostało postanowione, że różaniec staje się wielką pomocą dla tych wszystkich, którzy poważnie starają się o doskonałość, o pojednanie z Bogiem i zdobycie najwyższych dóbr duchowych⁵¹. Czy w ogóle istnieje łatwiejszy i dla wszystkich dogodniejszy środek? Różaniec bowiem może i powinien z łatwością i wielką dla siebie korzyścią odmawiać także ten, który tylko w małej mierze został pouczony o prawdach religijnych; modlitwa ta nie zabiera także tak wiele czasu, by przeszkadzała w wypełnianiu obowiązków swego powołania. Historia zna dostateczną liczbę znakomitych przykładów, które ten fakt naświetlają: może ona mówić o wielu, którzy zajmowali ważne stanowiska lub którzy w zakresie swego pełnego trosk powołania byli przeciążeni pracą, a przecież w żadnym dniu nie opuścili tego umiłowanego i zwyczajem utartego ćwiczenia pobożności. Temu ćwiczeniu pomaga owo wewnętrzne, religijne uszanowanie, którym u wiernych cieszy się święty różaniec; miłują go jako nieodłącznego towarzysza życia i wiernego obrońcę; jeszcze w godzinie walki przedśmiertelnej obejmują go swymi dłońmi i trzymają go tak jak błogosławione godło „niewiedzącego wieńca chwały” (1 P 5,4).

Wezwanie do codziennego odmawiania różańca zostało skierowane w Fatimie po raz pierwszy dnia 13 maja 1917 r., kiedy trójka małych dzieci z Aljustrel zajmowała się wypasaniem swoich owiec na polu zwanym Cova da Iria⁵². „Polecenie odmawiania różańca skierowane do Franciszka odnosiło się do nas wszystkich”⁵³ – wspomina siostra Łucja. „Nie dlatego, by nasze wejście do nieba było nieodzownie uwarunkowane odmówieniem przez nas wielu różańców, w dosłownym tego słowa znaczeniu, ale byśmy się wiele modlili; oczywiście, dla tych małych dzieci codzienne odmawianie różańca było najbardziej przystępną formą modlitwy, podobnie jak i teraz ma to miejsce w przypadku tak wielu osób; nie ma zresztą wątpliwości co do tego, że z trudnością tylko zbawi się ten, kto się nie modli”⁵⁴.

Pewna osoba blisko związana z Łucją powiedziała, „że tych troje pastuszków dobrze zrozumiało wartość różańca jako wezwania do modlitwy i łatwą, dostępną każdemu, możliwość realizowania zachęty Jezusa do modlitwy ustawicznej. Od momentu bowiem, kiedy Najświętsza Dziewica poleciła pastuszkom codziennie odmawiać różaniec, uczęszczali oni na Mszę świętą i przystępowali do Komunii

⁵¹ Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja Lumen gentium* (62). W swojej modlitwie Kościół uznaje i czci „macierzyńskie zadanie” Maryi: zadanie „wstawiennictwa i przebaczenia, orędownictwa i łaskawości, jednania i pokoju”. Zob. *Prefacja Mszy św. o Najświętszej Maryi Pannie – Matce i Pośrednicze łask*. W: *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*. Wyd. typ. 1987, I, 120.

⁵² *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 120.

⁵³ *Tamże*. s. 120.

⁵⁴ *Tamże*. s. 121.

świętej, regularnie się spowiadali, odmawiali modlitwy poranne i wieczorne; odmawiając natomiast różaniec, mogli się ćwiczyć w modlitwie ustawicznej, tym chrześcijańskim ideale praktykowanym od tak dawna w Kościele⁵⁵.

Orędzie fatimskie wymaga od nas kontynuowania modlitwy różańcowej, która jest modlitwą dostępną dla wszystkich, wielkich i małych, bogatych i biednych, mądrych i nieuczonych; wszyscy ludzie dobrej woli mogą codziennie odmawiać różaniec. Dlaczego jednak orędzie domaga się od nas dalszego codziennego odmawiania różańca? Siostra Łucja odpowiada: „ponieważ modlitwa jest podstawą całego życia duchowego: gdybyśmy zaniedbali modlitwę, zabrakłoby nam tego życia nadprzyrodzonego, jakie się czerpie ze spotkania naszej duszy z Bogiem, gdyż to właśnie spotkanie dokonuje się na modlitwie. Zobaczmy, co Jezus Chrystus nam zalecił: «Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Albowiem każdy, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołączącemu otworzą» (Mt 7,7-8). Modlitwa zapewnia człowiekowi spotkanie z Bogiem. Musimy szukać Boga, aby Go spotkać, a obietnica jest taka: «kto szuka, znajduje». Nie dlatego, że Bóg jest daleko od nas; to my oddalamy się od Boga i zatracamy poczucie Jego obecności⁵⁶.

Zakończenie

Podsumowując, możemy stwierdzić, iż Kościół jest świadomy, że Objawienie Boże dokonało się w osobie Jezusa Chrystusa, który stanowi jego pełnię, ale wie równocześnie, że ma obowiązek oceniać i osądzać objawienia prywatne wedle kryterium ich zgodności z jedynym Objawieniem publicznym⁵⁷. Orędzie fatimskie „zawiera [...] prawdę i wezwanie, które są w swej zasadniczej treści prawdą i wezwaniem samej Ewangelii⁵⁸. To orędzie, będące wezwaniem do nawrócenia i pokuty, pokrywa się z wezwaniem skierowanym do ludzkości przez samego Chrystusa: „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię” (Mk 1,15). Tak więc orędzie to utożsamia się z Ewangelią. Jest tak samo pełne mocy, surowe i wymagające; ale równocześnie jest wyrazem nieskończonej miłości Boga, która objawia się w osobie Jezusa i Jego Najświętszej Matki⁵⁹.

⁵⁵ CERVERA. *Prezentacja*. s. 16.

⁵⁶ *Os apelos da Mensagem de Fátima*. s. 146.

⁵⁷ R. LAURENTIN. *Questões em Suspensão acerca da Consagração: Princípios de Solução*. W: *A Pastoral de Fátima (Actas do I Encontro Internacional no 75.11 Aniversário das Aparições*. Santuário de Fátima, 1993) s. 345.

⁵⁸ Por. *Tamże*.

⁵⁹ J. DE MAREHI. *Era uma Senhora mais Brilhante que o Sol*. 14a ed. Ed. Missões Consolata, Fátima 1993 s. 49.

Kościół przyjął objawienie z Fatimy, ponieważ w istocie swojej jest ono kontynuacją ewangelicznego wezwania do nawrócenia i pokuty. Są to pierwsze słowa Mesjasza litującego się nad grzesznymi ludźmi, nad „narodem kroczącym w ciemnościach”: „Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię” (Mk 1,15). Ogłaszając konieczność pokuty, Pani Fatimska wzywa do modlitwy, do odmawiania różańca.

Jak powiedział Jan Paweł II w swojej homilii dnia 13 maja 2000 r. w Fatimie, słowa te, każą nam myśleć o wielkiej walce między dobrem i złem, a nawet stwierdzić, że człowiek, odsuwając od siebie Boga, nie może osiągnąć szczęścia, co więcej, dochodzi do zniszczenia samego siebie. Ojciec Święty przypomniał, że orędzie Fatimy jest wezwaniem do nawrócenia, apelującym do ludzkości, aby nie była w służbie „Smoka”, którego „ogon zmiata trzecią część gwiazd nieba: rzucił je na ziemię” (Ap 12,4). Ostatecznym celem człowieka jest Niebo, jego prawdziwy dom, gdzie Ojciec niebieski w swej miłosiernej miłości oczekuje wszystkich.

Wypowiedziane przez Matkę Bożą na początku dwudziestego wieku wezwania do nawrócenia i pokuty dziś nadal zachowuje aktualność.

BIBLICAL FOUNDATIONS OF FATIMA MESSAGE

S u m m a r y

The Church knows that the height of Divine Revelation was made in the Jesus Christ. The Church, however, has also a responsibility to assess and judge private revelations being guided by criteria of their conformity with only public Revelation. Fatima message in its fundamental content contains truth and call which are present in the very Gospel. This message, like the Gospel, is full of power, strict and demanding. At the same time it is an expression of endless love of God which is appeared to Person of Jesus and His Blessed Mother.

Tłum. Jarosław Sempryk

Słowa kluczowe: orędzie fatimskie, Matka Jezusa, mariologia, objawienie prywatne, teologia objawień.

Key words: Fatima message, Mother of Jesus, mariology, private revelation, theology of revelations.